

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВИЙ СТЕНД З ПИТАНЬ ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ

ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ І БРОНЮВАННЯ

Нормативні документи по веденню військового обліку і бронюванню на підприємствах, установах та організаціях

- Конституція України;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП);
- Кримінальний кодекс України;
- Закон України «Про оборону України»;
- Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»
- Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу»;
- Закон України «Про альтернативну (не військову) службу»;
- Закон України «Про єдиний державний реєстр військовозобов'язаних»;
- Закон України №1049 «Про внесення змін до діючих законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку . Закон набрав чинності 18.05.2024р.
- Закон України №2127 –IX « Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу . Закон набрав чинності з 04.04.2024 р.
- Закон України № 3549-IX від 16.01.2024р. « Про

Взяття на військовий облік

Військовий облік громадян є складовою військового обов'язку громадян України відповідно до [частини третьої статті 1 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу"](#) (далі – **Закон**)

Військовий облік громадян України поділяється на облік:

- ◆ **призовників,**
- ◆ **військовозобов'язаних,**
- ◆ **резервістів.**

Види військового обліку

Військовий облік усіх призовників, військовозобов'язаних та резервістів ведеться за місцем їх проживання і відповідно до обсягу та деталізації поділяється на:

- **персонально-якісний** - передбачає облік

Документи для взяття на військовий облік

Військовий облік ведеться на підставі даних **паспорта громадянина України та військово-облікових документів.**

У разі зміни місця проживання або у разі, коли в паспорті громадянина України відсутні відмітки про реєстрацію місця проживання призовниками, військовозобов'язаними та резервістами подається інформація, яка підтверджується документами або відомостями відповідно до [Закону України "Про надання публічних \(електронних публічних\) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні"](#) та Порядку декларування та реєстрації місця проживання (перебування), затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2022 р. № 265.](#)

Для внесення запису / актуалізації даних про

внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних у державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану». Закон набрав чинності з 04.04.2024р.

- Закон України № 3621-IX від 23.04.2024р. «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав військовослужбовців та поліцейських на соціальний захист». Закон набрав чинності з 04.05.2024р.

- Закон України 3633 від 11.04.2024р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби. Мобілізації та військового обліку». Закон набрав чинності з 18.05.2024р.

- Указ Президента України від 29.10.2012 р. № 618\2012.

- «Про положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України».

«Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 р.№1487;

- Порядок бронювання військовозобов'язаних за списками військовозобов'язаних під час дії воєнного стану. Запроваджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 р.№ 76

відомостей (персональних та службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які узагальнюються в облікових документах та вносяться до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (покладається на територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (далі – **ТЦК та СП**) крім військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України та розвідувальних органів України);

► **персонально-первинний** – передбачає облік відомостей щодо таких осіб, який здійснюють виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

► **персональний** – передбачає облік відомостей щодо таких осіб за місцем їх роботи або навчання та покладається на керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій і закладів освіти незалежно від підпорядкування і форми власності.

Зверніть увагу!

*Взяття громадян на **персонально-первинний та персональний** військовий облік, а також їх виключення з такого обліку здійснюється **лише після взяття (зняття, виключення)** зазначених*

призовників, військовозобов'язаних та резервістів до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів ними надаються персональні дані відповідно до вимог [Закону України "Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів"](#).

ПОВІСТКИ

[Стаття 65 Конституції України](#) передбачає, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону.

Основні положення щодо проходження військової служби визначенні [Законом України "Про військовий обов'язок та військову службу"](#) (далі - Закон).

Відповідно до [статті 15 Закону](#) для проходження базової військової служби направляються придатні для цього за станом здоров'я громадяни України чоловічої статі (жіночої статі - добровільно), яким до дня відправлення на базову військову службу виповнилося 18 років, та старші особи, які не досягли 25-річного віку.

Громадяни України, які перебувають на військовому обліку призовників, у добровільному порядку можуть бути прийняті на військову службу за контрактом на умовах,

Відповідальність за нез'явлення до територіального центру комплектування та соціальної підтримки

◆ За порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію винна особа може бути пртягнута до адміністративної відповідальності відповідно до [статті 210¹ КУпАп](#).

Національній поліції України надано право здійснювати адміністративне затримання військовозобов'язаних при порушенні законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію та доставляти їх до ТЦК та СП ([статті 259 та 262 КУпАп](#), частина третя [статті 38 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу"](#)).

У разі невиконання під час мобілізації громадянином обов'язків, передбачених частинами першою, третьою [статті 22 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"](#), ([з'являтися за викликом до ТЦК та СП у строк та місце, зазначені в повістці](#)) та вчинення ним адміністративного правопорушення, передбаченого [статтею 210¹ КУпАп](#) :

- керівник ТЦК та СП звертається до органів та підрозділів, що входять до системи поліції, щодо здійснення адміністративного затримання та доставлення такого громадянина до ТЦК та СП.
- у разі отримання письмової відповіді про неможливість здійснити адміністративне затримання та доставлення громадянина керівник ТЦК та СП

громадян на військовий облік (з військового обліку) у відповідних районних (міських) ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів.

Взяття громадян, які прибули з тимчасово окупованих територій України, на персонально-первинний та персональний військовий облік здійснюється після взяття таких осіб на облік внутрішньо переміщених осіб та на військовий облік у районних (міських) ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів за місцем фактичного проживання.

Крім того, відповідно до [частини четвертої статті 33 Закону](#) військовий облік військовозобов'язаних та резервістів за призначенням поділяється на:

- **загальний** – перебувають резервісти, а також військовозобов'язані, які не заброньовані за центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями і закладами освіти незалежно від підпорядкування і форми власності на період мобілізації та на воєнний час.
- **спеціальний** – перебувають військовозобов'язані, заброньовані за центральними та місцевими органами

передбачених [частиною першою статті 20 Закону](#), та в порядку, визначеному положеннями про проходження військової служби громадянами України.

Призов резервістів та військовозобов'язаних на військову службу під час мобілізації проводиться в порядку, визначеному [Законом та Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"](#).

Громадяни України, призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, які раніше не проходили військову службу в Збройних Силах України, інших військових формуваннях, проходять курс базової загальновійськової підготовки тривалістю не менше ніж один місяць.

Види та зміст повісток

На даний момент існують такі види документів, які можна назвати загальним терміном «**повістка**».

- **Повістка для уточнення даних** - вручають для уточнення та оновлення інформації про склад сім'ї, стан здоров'я військовозобов'язаних, місце роботи, тощо;
- **Повістка для проходження військово-лікарської комісії (ВЛК)** - вручається для проходження медичного обстеження, до повістки додається картка дослідження та медичного огляду військовозобов'язаного. Після медкомісії у цій картці буде вказаний

надсилає такому громадянину в паперовій формі засобами поштового зв'язку рекомендованим листом з повідомленням про вручення на адресу його місцезнаходження, місця проживання чи перебування **вимогу про виконання обов'язку**.

Днем вручення вимоги є:

1. день вручення вимоги під розписку засобами поштового зв'язку;
  2. день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати вимогу чи відмітки про неможливість вручення вимоги особі з інших причин за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, повідомленою цією особою територіальному центру комплектування та соціальної підтримки;
  3. день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати вимогу чи відмітки про неможливість вручення вимоги особі з інших причин за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, що зареєстровані у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила територіальному центру комплектування та соціальної підтримки іншої адреси.
- якщо громадянин добровільно протягом 10 календарних днів з дня вручення вимоги не виконав зазначеного у ній обов'язку (обов'язків), звертається до суду з приводу тимчасового обмеження такого громадянина у праві керування транспортним засобом під час мобілізації - на строк до виконання або відкликання такої вимоги.

◆ За ухилення від призову на строкову військову

виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями на період мобілізації та на воєнний час.

Для забезпечення військового обліку громадян України використовується Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів, який призначений для збирання, зберігання, обробки та використання даних про призовників, військовозобов'язаних та резервістів ([пункт 3 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 № 1487](#) (далі – **Порядок**)).

Згідно зі [статтею 37 Закону](#) взяттю на військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів у ТЦК та СП, у Центральному управлінні або регіональних органах Служби безпеки України, у відповідних підрозділах розвідувальних органів України підлягають громадяни України:

1) на військовий облік призовників (крім Служби безпеки України, розвідувальних органів України) **віком до 25 років**:

- які за рішенням комісії з питань взяття на військовий облік пройшли медичний огляд;
- які є призовниками, що прибули з інших місцевостей (адміністративно-

висновок військово-лікарської комісії про придатність чи непридатність до військової служби;

► **Мобілізаційне розпорядження** - вручається військовозобов'язаним особам, котрі пройшли медичну комісію та визнані придатними до несення військової служби. Здебільшого мобілізаційне розпорядження вручається під час оголошення [мобілізації](#).

[Порядком проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 року №560](#) далі - [Порядок](#)) встановлено форму повістки - [додаток 1](#).

У зазначеній повістці зазначаються:

1. прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) і дата народження громадянина, якому адресована повістка;
2. найменування ТЦК та СП або його відділів чи відповідного підрозділу розвідувальних органів, Центрального управління або регіонального органу СБУ, що видав повістку;
3. мета виклику;
4. місце, день і час явки за викликом;
5. найменування посади, власне ім'я та прізвище, підпис посадової особи, яка видала повістку, та дата її підписання - для повісток, оформлених на бланку. Такі повістки скріплюються гербовою

службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, винну особу може бути притягнуто до кримінальної відповідальності за [статтею 335 Кримінального кодексу України](#).

◆ [Статтею 336 Кримінального кодексу](#)

України передбачена кримінальна відповідальність за ухилення від призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період.

Судова практика

- [Постанова Верховного Суду від 28 січня 2020 року у справі № 759/5435/16-к](#) (за відсутності даних про вручення особі бойової повістки, а у разі відмови останньої у її отриманні - про фіксування цієї відмови у передбаченому законом порядку, - відсутні дані про доведеність винуватості особи у вчиненні інкримінованого їй кримінального правопорушення, передбаченого [статтею 336 Кримінального кодексу України](#)).

Відповідальність за правопорушення, пов'язані з військовим обліком

Чинним законодавством України за правопорушення, пов'язані з військовим обліком, а саме поставкою на військовий облік, встановлено **адміністративну та кримінальну відповідальність**.

територіальних одиниць) України або з-за кордону на нове місце проживання;

- які набули громадянство України;
- які прибули після відбування покарання з установ виконання покарань, якщо раніше не перебували на військовому обліку;
- які припинили альтернативну (невійськову) службу достроково і відповідно до Закону України "Про альтернативну (невійськову) службу" підлягають взяттю на військовий облік призовників;
- які відраховані із закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та не пройшли базову загальновійськову підготовку;

Під час воєнного стану направлення призовників на військово-лікарську комісію для проходження медичного огляду здійснюється лише у разі їх прийняття на військову службу у добровільному порядку.

2) на військовий облік військовозобов'язаних:

- які звільнені з військової служби в запас та не зараховані до військового оперативного резерву;
- призовники, які пройшли базову загальну військову підготовку з додержанням умов, передбачених [частиною одинадцятою статті 1 цього Закону](#);

печаткою;

6. прізвище та власне ім'я керівника ТЦК та СП або його відділу, дата накладення кваліфікованого електронного підпису - для повісток, сформованих за допомогою Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів;
7. реєстраційний номер повістки;
8. роз'яснення про наслідки неявки і про обов'язок повідомити про причини неявки.

Повістка може формуватися за допомогою **Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів** або **оформлюватися на бланку**, який заповнюється представником ТЦК та СП.

У разі формування повістки за допомогою Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів керівник ТЦК та СП або його відділу накладає на повістку **кваліфікований електронний підпис у день її формування**.

У разі оформлення повістки на бланку керівник ТЦК та СП або його відділу **засвідчує її особистим підписом та скріплює гербовою печаткою**.

Реєстраційний номер повістки фіксується в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Адміністративна відповідальність

Відповідно до [статті 210 Кодексу України про адміністративні правопорушення](#) (далі - КУпАП) порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку тягне за собою накладення штрафу:

- у мирний час - **(3400 - 5100 грн)**;
- повторно протягом року вчинення порушення - **(5100 - 8500 грн)**;
- в особливий період - **(17000 - 25500 грн)**.

Керівники ТЦК та СП мають право розглядати справи про такі адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення.

Крім того, протокол не складається у разі вчинення в особливий період адміністративних правопорушень, передбачених статтями 210, 210-1 КУпАП, розгляд яких віднесено до компетенції ТЦК та СП, Центрального управління або регіональних органів Служби безпеки України (у частині правопорушень, вчинених військовозобов'язаними чи резервістами, які перебувають у запасі Служби безпеки України), якщо особа не з'явилася без поважних причин або не повідомила причину неприбуття на виклик будучи належним чином повідомленою про дату, час і місце виклику, та за наявності у ТЦК та СП підтвердних документів про отримання особою такого виклику ([частина 5 статті 258 КУпАП](#)).

Це означає, що ТЦК має право одразу виносити постанову про накладення штрафу.

Постанову складає уповноважена посадова особа ТЦК

- які припинили альтернативну (невійськову) службу в разі закінчення строку її проходження або достроково відповідно до Закону України "Про альтернативну (невійськову) службу" та підлягають взяттю на військовий облік військовозобов'язаних;
- військовозобов'язані, які прибули з інших місцевостей (адміністративно-територіальних одиниць) України або з-за кордону на нове місце проживання;
- які набули громадянство України і згідно з цим Законом підлягають взяттю на облік військовозобов'язаних;
- зняті з військового обліку Збройних Сил України, Служби безпеки України, розвідувальних органів України відповідно за рішенням Міністерства оборони України, Служби безпеки України, розвідувальних органів України;
- які відповідно до [статті 18 цього Закону](#) звільнені від направлення для проходження базової військової служби;
- які досягли 25-річного віку під час перебування на військовому обліку призовників;
- які звільнені із служби у військовому резерві та не досягли граничного віку перебування в запасі;
- які старші 25 років і раніше не перебували на військовому обліку;
- які прибули після відбування покарання з установ виконання покарань;

3) на військовий облік резервістів:

Для оповіщення військовозобов'язаних та резервістів розвідувальних органів України чи СБУ бланк повістки оформляється зазначеними органами. Порядок оформлення повісток, їх підпис та реєстрація визначаються розвідувальними органами України, СБУ.

Повістка, сформована за допомогою **Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів**, містить унікальний електронний ідентифікатор у вигляді QR-коду (далі - QR-код). Така повістка може бути роздрукована. У такому разі її паперова форма повинна містити придатний для зчитування QR-код з відповідною інформацією.

Перевірка чинності повісток, сформованих за допомогою Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів, проводиться шляхом зчитування QR-коду за допомогою технічних засобів, які дають змогу відтворити відомості, зазначені у повістці, у тому числі засобами електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного, резервіста, зокрема з використанням мобільного додатка.

Важливо!

Повістки, сформовані за допомогою Єдиного державного реєстру призовників

та СП щодо особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, **у двох примірниках, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.**

Бланк постанови затверджений [Інструкцією зі складання ТЦК та СП протоколів та оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення №3 від 1 січня 2024 року \(додаток № 4\)](#). Такий штраф повинен бути сплачений **протягом 15 днів**.

На підставі [частини другої статті 307-308 КУпАП](#) у разі несплати штрафу протягом 15 днів з дня отримання постанови, а в разі оскарження такої постанови - не пізніше як через 15 днів з дня повідомлення про залишення скарги без задоволення з метою примусового виконання цієї постанови органами державної виконавчої служби штраф, визначений постановою по справі про адміністративне правопорушення **буде стягнуто у подвійному розмірі (від 34 000 до 60 000 грн)**.

Адміністративне стягнення за вчинення в особливий період правопорушень, передбачених статтями 210, 210-1 цього Кодексу, може бути накладено протягом 3-х місяців з дня його виявлення, але не пізніше одного року з дня його вчинення ([стаття 38 КУпАП](#)).

Важливо пам'ятати, що сплата штрафу не звільняє громадянина від виконання своїх обов'язків, а саме поставки на військовий облік після сплати штрафу.

Кримінальна відповідальність

Частина [1 статті 337 Кримінального кодексу України](#) передбачає, ухилення призовника,

- які зараховані до військового оперативного резерву;
- які уклали контракт про проходження служби у військовому резерві Збройних Сил України та інших військових формувань;
- резервісти, які прибули з інших місцевостей (адміністративно-територіальних одиниць) України на нове місце проживання.

Взяттю на [військовий облік військовозобов'язаних підлягають жінки](#), які придатні до проходження військової служби за станом здоров'я та віком і закінчили заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти та здобули медичну або фармацевтичну спеціальність.

Взяття на військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів у районних (міських) ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів **здійснюється за їх особистої присутності** (крім випадків, визначених у [пунктах 15, 15-1 Порядку та підпункті 10-1 пункту 1 Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів](#)).

Особиста присутність призовників, військовозобов'язаних та резервістів для зняття або виключення з військового обліку у районних (міських) територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, органах СБУ, відповідних підрозділах

військовозобов'язаних та резервістів (у тому числі роздруковані), та повістки, оформлені на бланку, мають однакову юридичну силу.

Порядок вручення військових повісток

Порядок вручення (оповіщення громадян) про призов на **стокову військову службу** та прибуття їх на призовні дільниці здійснюється за розпорядженнями керівників районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (далі - ТЦК та СП) та регламентовано [пунктом 56 Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу та прийняття призовників на військову службу за контрактом, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2002 року № 352](#). Вручення повісток проводиться через відповідні органи місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ, організацій, у тому числі закладів освіти, незалежно від підпорядкування і форми власності. Окрім того, повістки громадянам можуть також вручатися безпосередньо посадовими особами районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної

військовозобов'язаного, резервіста від військового обліку після попередження, зробленого відповідним керівником територіального центру комплектування та соціальної підтримки, керівниками відповідних органів Служби безпеки України, відповідних підрозділів Служби зовнішньої розвідки України:

- карається штрафом від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 5100 до 8500 грн) або виправними роботами на строк до одного року.

Частина 2 статті 337 Кримінального кодексу України Ухилення військовозобов'язаного, резервіста від навчальних (спеціальних) зборів:

- карається штрафом від п'ятисот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 8500 до 11900 грн) або виправними роботами на строк до двох років.

Судова практика: [Вирок Володимирецького районного суду Рівненської області від 29 березня 2024 № 556/767/24](#)

ВІДСТРОЧКА

розвідувальних органів не обов'язкова.

підтримки.

Оповіщення резервістів та військовозобов'язаних під час мобілізації

Згідно з пунктом 10 [Порядку](#), в рамках проведення заходів мобілізації голови (начальники) районних, міських держадміністрацій (військових адміністрацій) створюють **групи оповіщення** у складі представників (*які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації*):

1. структурних підрозділів районних, міських держадміністрацій (військових адміністрацій);
2. виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах рад;
3. підприємство, установ, організацій;
4. ТЦК та СП;
5. територіальних органів (підрозділів) поліції.

Зверніть увагу! Оповіщення резервістів та військовозобов'язаних може здійснюватися представниками ТЦК та СП окремо від груп оповіщення.

Повістки мають право вручати:

- **представники ТЦК та СП** — в межах адміністративної території, на яку поширюється повноваження

Стаття 23. Відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації

1. Не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані:

1) заброньовані на період мобілізації та на воєнний час за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, а також за підприємствами, установами і організаціями в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і перебувають на спеціальному військовому обліку;

2) визнані в установленому порядку особами з інвалідністю або відповідно до висновку військово-лікарської комісії тимчасово непридатними до військової служби за станом здоров'я на термін 6-12 місяців (з наступним проходженням військово-лікарської комісії);

3) жінки та чоловіки, на утриманні яких перебувають троє і більше дітей віком до 18 років, крім тих, які мають заборгованість із сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму платежів за три місяці;

4) жінки та чоловіки, які мають дитину (дітей) віком до 18 років, якщо другий з батьків такої дитини (дітей) помер, позбавлений батьківських прав, визнаний зниклим безвісти або безвісно відсутнім, оголошений померлим, відбуває покарання у місцях позбавлення волі, а також коли особа самостійно виховує та утримує дитину за рішенням суду або запис про батька такої дитини в Книзі реєстрації народжень здійснений на підставі [частини першої](#) статті 135 Сімейного кодексу України;

5) жінки та чоловіки, опікуни, піклувальники, прийомні

відповідного територіального центру комплектування тасоціальної підтримки;

- представники структурних підрозділів **районних, міських держадміністрацій (військових адміністрацій)** — в межах адміністративної території, на яку поширюється повноваження відповідної районної, міської держадміністрації (військової адміністрації);
- представники **виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах** (у разі їх утворення) рад — в адміністративних межах населених пунктів та територій, на які поширюється повноваження відповідних виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад;
- представники **підприємств, установ, організацій** — на території підприємств (установ, організацій) та в місцях виконання працівниками робіт (обов'язків);
- представники відповідного **підрозділу розвідувальних органів, Центрального управління або регіональних органів СБУ** (тільки резервістам та військовозобов'язаним, які перебувають в зазначених органах на військовому обліку) — на військовому обліку;

батьки, батьки-вихователі, які виховують дитину з інвалідністю віком до 18 років;

6) жінки та чоловіки, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, які виховують дитину, хвору на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, але якій не встановлено інвалідність;

7) жінки та чоловіки, на утриманні яких перебуває повнолітня дитина, яка є особою з інвалідністю I чи II групи;

8) усиновлювачі, на утриманні яких перебуває дитина (діти), яка (які) до моменту усиновлення була (були) дитиною-сиротою (дітьми-сиротами) або дитиною (дітьми), позбавленою (позбавленими) батьківського піклування, віком до 18 років, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, на утриманні яких перебуває дитина-сирота (діти-сироти) або дитина (діти), позбавлена (позбавлені) батьківського піклування, віком до 18 років;

9) зайняті постійним доглядом за хворою дружиною (чоловіком), дитиною та/або своїми батьком чи матір'ю (батьком чи матір'ю дружини (чоловіка), якщо вона сама

території України.

Місця оповіщення

Вручення повісток резервістам та військовозобов'язаним здійснюється:

- **за адресою місця проживання** або адресою задекларованого/зареєстрованого місця проживання — представниками дільниць оповіщення, держадміністрацій, виконавчих органів селищних, сільських, міських, районних у містах рад, ТЦК та СП, групами оповіщення до складу яких можуть включатися голова правління ОСББ та керівних обслуговуючої компанії багатоквартирного будинку;
- **за адресою роботи, навчання** — представниками відповідної установи, організації, підприємства, навчального закладу, ТЦК, групою оповіщення;
- **у громадських місцях**, громадських будинках та спорудах, місцях масового скупчення людей — представниками ТЦК та СП, групами оповіщення;
- **в ТЦК та СП;**
- **на пунктах пропуску (блок-постах);**
- **пунктах пропуску через державний кордон України.**

потребує постійного догляду за висновком медико-соціальної експертної комісії або лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я, або рішенням експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи, померла (загинула), визнана зниклою безвісти або безвісно відсутньою, оголошена померлою, і батько чи мати дружини не має інших працездатних членів сім'ї, які зобов'язані та можуть здійснювати за ними догляд), які за висновком медико-соціальної експертної комісії або лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я, чи рішенням експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи потребують постійного догляду;

{Пункт 9 частини першої статті 23 в редакції Закону [№ 4170-IX від 19.12.2024](#) }

10) опікун особи, визнаної судом недієздатною;

11) які мають дружину (чоловіка) з числа осіб з інвалідністю I чи II групи;

12) які мають дружину (чоловіка) з числа осіб з інвалідністю III групи, встановленої внаслідок онкологічного захворювання, відсутності кінцівок (кінцівки), кистей рук (кисті руки), стоп ніг (стопа ноги), одного з парних органів, або за наявності у особи з інвалідністю III групи онкологічного захворювання, психічного розладу, церебрального паралічу або інших паралітичних синдромів;

13) які мають одного із своїх батьків з інвалідністю I чи II групи або одного з батьків дружини (чоловіка) з числа осіб з інвалідністю I чи II групи, за умови відсутності інших осіб, які не є військовозобов'язаними та відповідно до закону зобов'язані їх утримувати (крім випадків, якщо такі особи самі є особами з інвалідністю, потребують

Важливо!

Повістка може бути надіслана засобами поштового зв'язку рекомендованим поштовим відправленням (поштовим відправленням з оголошенням цінності з описом вкладення) з повідомленням про вручення на адресу його місця проживання після завершення 60 днів, відведених законодавством на уточнення своїх облікових даних, у тому числі адреси місця проживання (тобто з 18 липня 2024 року). У разі не уточнення протягом 60 днів резервістом або військовозобов'язаним своєї адреси місця проживання повістка надсилається на його адресу зареєстрованого/задекларованого місця проживання.

Повістка надсилається адресату не пізніше ніж протягом наступного дня після підпису повістки відповідним керівником. При цьому день явки за викликом резервіста або військовозобов'язаного визначається не раніше 14-го дня від дня надсилання повістки засобами поштового зв'язку рекомендованим листом з повідомленням про вручення (пункт 34 Положення).

постійного догляду, перебувають під арештом (крім домашнього арешту), відбувають покарання у вигляді обмеження чи позбавлення волі). У разі відсутності невійськовозобов'язаних осіб здійснювати догляд за особою з інвалідністю I чи II групи може лише одна особа з числа військовозобов'язаних за вибором такої особи з інвалідністю;

14) члени сім'ї другого ступеня споріднення особи з інвалідністю I або II групи, зайняті постійним доглядом за нею (не більше одного та за умови відсутності членів сім'ї першого ступеня споріднення або якщо члени сім'ї першого ступеня споріднення самі потребують постійного догляду за висновком медико-соціальної експертної комісії або лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я, або рішенням експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи). У разі відсутності членів сім'ї першого та другого ступеня споріднення норма цього пункту поширюється на членів сім'ї третього ступеня споріднення особи з інвалідністю I або II групи;

{Пункт 14 частини першої статті 23 в редакції Закону [№ 4170-IX від 19.12.2024](#) }

15) жінки та чоловіки, які мають дитину (дітей) віком до 18 років і чоловіка (дружину), який (яка) проходить військову службу за одним із видів військової служби, визначених [частиною шостою](#) статті 2 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу";

16) керівники міністерств та їх заступники, керівники державних органів, органів державного управління, юрисдикція яких поширюється на всю територію України;

17) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

18) судді, судді Конституційного Суду України, члени

Належним підтвердженням оповіщення є:

◆ *у разі вручення повістки* — особистий підпис про отримання повістки, відеозапис вручення повістки або ознайомлення з її змістом, у тому числі відеозапис доведення акта відмови від отримання повістки, а також відеозапис відмови резервіста або військовозобов'язаного у спілкуванні з особою, уповноваженою вручати повістки;

◆ *у разі надсилання повістки засобами поштового зв'язку:*

- день отримання такого поштового відправлення особою, що підтверджується інформацією та/або документами від поштового оператора;

- день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати поштове відправлення чи день проставлення відмітки про відсутність особи за адресою місця проживання особи, повідомленою цією особою територіальному центру комплектування та соціальної підтримки під час уточнення своїх облікових даних;

- день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати поштове відправлення чи день проставлення відмітки про відсутність

Вищої ради правосуддя, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, керівник служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя, його заступник, дисциплінарні інспектори Вищої ради правосуддя;

19) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;

20) Голова та інші члени Рахункової палати;

21) працівники органів військового управління (органів управління), військових частин (підрозділів) Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, апарату Міністерства внутрішніх справ України та експерти установ експертної служби Міністерства внутрішніх справ України;

22) дипломатичні службовці, які займають дипломатичні посади, Міністерства закордонних справ України, а також особи, які мають дипломатичний ранг Надзвичайний і Повноважний Посол;

23) державні службовці, які готують висновки до проектів нормативно-правових актів, проводять їх фахову, наукову, юридичну експертизу та/або експертизу прийнятих нормативно-правових актів, державні службовці, які безпосередньо виконують функції із забезпечення кібербезпеки, кіберзахисту та безпеки інформаційних технологій, роботи з розроблення програмного забезпечення, адміністрування баз даних, впровадження та підтримки новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в органах, що забезпечують діяльність Президента України, Верховної Ради України

особи за адресою задекларованого/зареєстрованого місця проживання в установленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила ТЦК та СП іншої адреси місця проживання.

Процедура вручення повісток

1. Старший групи оповіщення, представник, уповноважений вручати повістки, зупиняє (підходить до) громадянина та відрекомендується, повідомляє про мету зупинки (прибуття) та спілкування.
2. На вимогу громадянина пред'являє свій паспорт громадянина (посвідчення офіцера, військовий квиток, службове посвідчення), посвідчення особи, уповноваженої вручати повістки, а також пропонує громадянину пред'явити його паспорт та військово-обліковий документ (військово-обліковий документ в електронній формі).
3. Якщо громадянин підлягає оповіщенню про проведення заходів мобілізації то йому вручається повістка;
4. У разі відмови громадянина від отримання повістки, представником групи оповіщення складається Акт відмови, який підписується не менш як двома членами групи оповіщення та оголошується громадянину.

та Кабінету Міністрів України;

24) інші військовозобов'язані або окремі категорії громадян у передбачених законом випадках.

2. Особи з інвалідністю, а також особи, зазначені в [пунктах 3-15](#) частини першої цієї статті, у зазначений період можуть бути прийняті на військову службу за контрактом.

3. Призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період не підлягають також:

1) здобувачі професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти і здобувають рівень освіти, що є вищим за раніше здобутий рівень освіти у послідовності, визначеній [частиною другою](#) статті 10 Закону України "Про освіту", а також докторанти та особи, зараховані на навчання до інтернатури;

2) наукові і науково-педагогічні працівники закладів вищої та фахової передвищої освіти, наукових установ та організацій, які мають науковий ступінь, і педагогічні працівники закладів фахової передвищої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти, закладів загальної середньої освіти, за умови що вони працюють відповідно у закладах вищої чи фахової передвищої освіти, наукових установах та організаціях, закладах професійної (професійно-технічної) чи загальної середньої освіти за основним місцем роботи не менш як на 0,75 ставки;

3) жінки та чоловіки, чиї близькі родичі (чоловік, дружина, син, донька, батько, мати або рідний (повнорідний, неповнорідний) брат чи сестра) загинули або пропали безвісти під час проведення антитерористичної операції з числа:

Затримання особи для вручення повістки

Випадки коли громадянина може бути затримано:

► у разі **відмови від отримання повістки** поліцейський, який входить до складу групи оповіщення, проводить адміністративне затримання та доставлення громадянина до ТЦК та СП на підставі [статей 261 і 262 КУпАП](#);

► у разі відмови прослідувати до ТЦК та СП поліцейський, який входить до складу групи оповіщення, проводить адміністративне затримання та доставлення громадянина до такого центру на підставі [статей 261 і 262 КУпАП](#) **під час перевірки військово-облікових документів, якщо встановлено, що громадянин порушує правила військового обліку**, визначені [Порядком організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1487, або [Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"](#), **виявлення розбіжностей військово-облікового документа з військово-обліковими даними Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних, резервістів старший групи оповіщення** проводимо

{Абзац перший пункту 3 частини третьої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3916-IX від 21.08.2024](#) }

військовослужбовців або працівників утворених відповідно до законів України військових формувань, що захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, які загинули або пропали безвісти під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення;

працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися до забезпечення проведення антитерористичної операції та загинули або пропали безвісти під час забезпечення проведення антитерористичної операції безпосередньо в районах та у період її проведення;

осіб, які загинули або пропали безвісти під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, за умови що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів;

осіб, які загинули або пропали безвісти під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах її проведення у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності,

прослідувати до ТЦК та СП для взяття на військовий облік, проходження медичного огляду для визначення придатності до військової служби, уточнення своїх персональних даних, даних військово-облікового документа з військово-обліковими даними Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних, резервістів.

Завдання ТЦК та СП визначені [пунктом 9 Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, яке затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 154](#), серед яких **відсутні повноваження на затримання**, привід і позбавлення волі будь-яких осіб, зокрема військовозобов'язаних.

ТЦК та СП можуть звертаються в установленому законом порядку **до органів Національної поліції щодо доставлення до ТЦК та СП осіб**, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені статтями [210, 210-1 КУпАП](#) (абзац 36 пункту 9 Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки).

Об'єктивна сторона зазначених правопорушень виражається у порушенні законодавства України про військовий обов'язок і військову службу, а саме, у *порушенні правил військового обліку, чинних на виклик до військової*

суверенітету та територіальної цілісності України, але в подальшому такі добровольчі формування не були включені до складу утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів і виконували завдання антитерористичної операції у взаємодії з утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами;

4) жінки та чоловіки, чиї близькі родичі (чоловік, дружина, син, донька, батько, мати або рідний (повнорідний, неповнорідний) брат чи сестра) загинули або зникли безвісти за особливих обставин під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, а також під час забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України під час дії воєнного стану;

{Пункт 4 частини третьої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3916-IX від 21.08.2024](#) ; в редакції Закону [№ 4062-IX від 20.11.2024](#) }

5) члени сімей (чоловік, дружина, син, донька, батько, мати, рідний (повнорідний, неповнорідний) брат чи сестра) осіб, яким посмертно присвоєно звання Герой України за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народові, виявлені під час Революції Гідності (листопад 2013 року - лютий 2014 року);

{Пункт 5 частини третьої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3916-IX від 21.08.2024](#) }

6) особи, стосовно яких у визначеному законом порядку встановлено факт позбавлення особистої свободи

комісаріату без поважних причин або несвоєчасному поданні в обліковий орган відомостей про зміну свого місця проживання, освіти, місця роботи, посади, а також у порушенні порядку проходження навчальних зборів (занять) у навчальних закладах Товариства сприяння обороні України та професійно-технічних навчальних закладах (формальний склад). Після чого відповідно до [статті 262 КУпАП](#) працівники Національної поліції мають право здійснити адміністративне затримання.

Про адміністративне затримання складається протокол, в якому зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого; час і мотиви затримання. Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмовлення затриманого від підписання протоколу в ньому робиться запис про це.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляються її родичі, а на її прохання також власник відповідного підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган.

Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання, про кожний випадок адміністративного

внаслідок збройної агресії проти України. Такі особи можуть бути призвані на військову службу за їх згодою.

{Частина третю статті 23 доповнено пунктом 6 згідно із Законом [№ 4062-IX від 20.11.2024](#) }

4. Особи, зазначені у [пунктах 1-5](#) частини третьої цієї статті, у зазначений період можуть бути прийняті на військову службу за контрактом.

5. Не підлягають призову на військову службу під час мобілізації до досягнення 25-річного віку військовозобов'язані, які пройшли базову загальновійськову підготовку відповідно до [статті 10 - 1](#) Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" чи базову військову службу. Такі особи у зазначений період можуть бути призвані на військову службу за їх згодою.

6. Не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані з числа громадян, які проходили військову службу та були звільнені зі служби у запас у зв'язку із звільненням з полону. Такі особи можуть бути призвані на військову службу за їх згодою.

7. Перевірка підстав щодо надання військовозобов'язаним відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації та її оформлення здійснюється територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки.

8. Відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації може оформлюватися за допомогою Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів на підставі даних, отриманих з інших державних реєстрів або баз даних, які підтверджують, що військовозобов'язаний має право на одну з вищезазначених відстрочок. Порядок оформлення відстрочки від призову на військову службу під час

затримання осіб інформують у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника ([стаття 261 КУпАП](#)).

Затримання особи і позбавлення її волі працівниками ТЦК та СП не відповідає чинному законодавству. Зокрема такий висновок відображено в ухвалі суду під час розгляду скарги на дії службових осіб ТЦК та СП в порядку статті 206 КПК України ([Ухвала Надвірнянського районного суду Івано-Франківської області від 09 жовтня 2023 року №348/2388/23](#))

мобілізації за допомогою цього реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.

9. Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів забезпечується неможливість надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації більше ніж одному військовозобов'язаному з підстав, зазначених у [пунктах 9-14](#) частини першої цієї статті.

{Стаття 23 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 1575-VII від 03.07.2014](#) , [№ 1614-VII від 25.07.2014](#) , [№ 259-VIII від 18.03.2015](#) , [№ 277-VIII від 07.04.2015](#), [№ 339-VIII від 21.04.2015](#) , [№ 413-VIII від 14.05.2015](#) , [№ 570-VIII від 01.07.2015](#), [№ 1387-VIII від 31.05.2016](#) , [№ 2226-VIII від 06.12.2017](#), [№ 2745-VIII від 06.06.2019](#), [№ 1357-IX від 30.03.2021](#) , [№ 2122-IX від 15.03.2022](#), [№ 2169-IX від 01.04.2022](#), [№ 2196-IX від 14.04.2022](#) , [№ 2491-IX від 29.07.2022](#) , [№ 2732-IX від 04.11.2022](#) , [№ 3161-IX від 28.06.2023](#) , [№ 3441-IX від 08.11.2023](#) ; в редакції Закону [№ 3633-IX від 11.04.2024](#) }

Велика кількість військовозобов'язаних громадян перебуває за кордоном. Деякі з них мають передбачені законом підстави для відстрочки від призову на військову службу. За наявності таких підстав, дуже важливо реалізувати право на відстрочку від призову. Адже, навіть військовозобов'язаним, які перебувають за кордоном районні ТЦК та СП мають право надсилати повістки, а також притягувати до відповідальності за порушення правил військового обліку.

Чи реально оформити відстрочку

дистанційно, перебуваючи за кордоном?

Відстрочка від мобілізації оформлюється у порядку, який передбачений постановою КМУ №560. Відповідно існує два механізми оформлення відстрочки: особиста подача документів у ТЦК та СП та дистанційне оформлення відстрочки через застосунок Резерв+.

Через застосунок Резерв+ відстрочку можуть оформити чоловіки, які перебувають на обліку в районному ТЦК та СП, дані про який є в реєстрі "Оберіг".

Відстрочку через мобільний застосунок Резерв+ можна оформити тільки по трьох підставах підставах:

На підставі п.2 ч.1 ст.23 Закону "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" - особи з інвалідністю I-III групи за наявності дійсного пенсійного посвідчення.

На підставі п.3 ч.1 ст.23 Закону "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" - військовозобов'язані, які перебувають у шлюбі та на утриманні яких перебувають троє і більше дітей віком до 18 років.

На підставі п.1 ч.3 ст.23 Закону "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" - студенти та аспіранти денної або дуальної форми навчання, які отримують послідовну освіту.

У разі наявності інших підстав, військовозобов'язані не можуть оформити відстрочку, перебуваючи за кордоном.

Процедура оформлення відстрочки передбачає:

Збір документів, які дають право на відстрочку від мобілізації.

Написання заяви на відстрочку від мобілізації.

Подача документів на розгляд до комісії з питань відстрочки.

Прийняття комісією з питань відстрочки рішення про надання відстрочки від мобілізації.

Видача військовозобов'язаному довідки про відстрочку та внесення даних в реєстр військовозобов'язаних.

Важливо, що заява на відстрочку подається військовозобов'язаним особисто. Подача документів поштою законодавством не передбачено. У випадку, якщо військовозобов'язаний не перебуває на обліку перед оформленням відстрочки необхідно пройти процедуру оновлення військово-облікових даних та взяття на облік.

Які обов'язки у військовозобов'язаних, які перебувають за кордоном?

Військовозобов'язані, які за кордоном повинні дотримуватись правил військового обліку у повному обсязі. А саме: являться за повісткою, оновлювати та уточнювати військово-облікові дані, перебувати на обліку в районному ТЦК та СП. За порушення даних правил може наставати адміністративна відповідальність, яка передбачена ст.210-1 КУпАП.

Оформлення відстрочки є правом, а не обов'язком громадян. Тому, ті військовозобов'язані, які не можуть оформити відстрочку перебуваючи за кордоном не можуть нести будь-який вид відповідальності.

Зняття з військового обліку

Частина [п'ята статті 37 Закону](#) визначає, що зняттю з військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів у відповідних ТЦК та СП

(військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України - у Центральному управлінні або регіональних органах Служби безпеки України, військовозобов'язаних та резервістів розвідувальних органів України - у відповідному підрозділі розвідувальних органів України) підлягають громадяни України:

1) з військового обліку призовників (крім Служби безпеки України, розвідувальних органів України):

- які досягли 25-річного віку;
- які вибули в іншу місцевість (адміністративно-територіальну одиницю) України і стали на військовий облік в іншому районному (міському) територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки за новим місцем проживання;
- які призвані, направлені чи прийняті на військову службу або навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;
- які пройшли базову загальновійськову підготовку;
- які відповідно до статті 18 цього Закону звільнені від направлення для проходження базової військової служби як непридатні до військової служби за станом здоров'я - після підтвердження рішення комісією вищого рівня;
- які отримали спеціальні звання рядового, сержантського, офіцерського (начальницького) складу після закінчення закладів освіти;
- які направлені на альтернативну (невійськову)

Військовий облік громадян України, які перебувають за кордоном.

Відповідно до [статті 36 Закону](#) особливості ведення військового обліку громадян України, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном, визначаються Кабінетом Міністрів України. Так, відповідно до [пункту 52 Порядку закордонні дипломатичні установи України](#):

- інформують призовників віком від 18 до 25 років, які перебувають на постійному або тимчасовому консульському обліку;
- під час особливого періоду інформують військовозобов'язаних та резервістів, які не мають відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, та сприяють їх поверненню в Україну;
- повідомляють про взяття на постійний або тимчасовий консульський облік або зняття з нього призовників, військовозобов'язаних та резервістів відповідним ТЦК та СП, органам СБУ, відповідним підрозділам розвідувальних органів за місцем перебування їх на військовому обліку за списком ([додаток 15](#)) засобами системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (до впровадження такої електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів

Правила перебування на військовому обліку

Відповідно до [Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів \(Додаток 2 до Порядку\)](#) призовники, військовозобов'язані та резервісти повинні:

◆ Перебувати на військовому обліку:

- за задекларованим (zareєстрованим) місцем проживання - у відповідних районних (міських) територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки
- військовозобов'язані СБУ у Центральному управлінні або регіональних органах СБУ (далі - органи СБУ),
- військовозобов'язані розвідувальних органів у відповідному підрозділі розвідувального органу);

Крім того, призовники, військовозобов'язані та резервісти, які проживають в селах та селищах, а також у містах, де відсутні відповідні ТЦК та СП, повинні перебувати на персонально-первинному військовому обліку у відповідних виконавчих органах сільських, селищних, міських рад;

- за місцем роботи (навчання) - в центральних і місцевих органах

<p>службу;</p> <ul style="list-style-type: none"> які направлені для відбування покарання до установ виконання покарань або до яких застосовано примусові заходи медичного характеру; <p>2) з військового обліку військовозобов'язаних:</p> <ul style="list-style-type: none"> які вибули в іншу місцевість (адміністративно-територіальну одиницю) України і стали на військовий облік за новим місцем проживання; які призвані чи прийняті на військову службу або навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти; які направлені для відбування покарання до установ виконання покарань або до яких застосовано примусові заходи медичного характеру; які зараховані до військового оперативного резерву; в інших випадках - за рішенням Міністерства оборони України, Служби безпеки України, розвідувальних органів України; <p>з військового обліку резервістів:</p> <ul style="list-style-type: none"> які вибули в іншу місцевість (адміністративно-територіальну одиницю) України і стали на військовий облік за новим місцем проживання; які призвані чи прийняті на військову службу або навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти; які прийняті на службу до органів і підрозділів цивільного захисту; 	<p><i>повідомлення здійснюється у 7-денний строк з дати взяття на постійний або тимчасовий консульський облік або зняття з нього на офіційну адресу електронної пошти органу ведення військового обліку, яка розміщена на його офіційному веб-сайті).</i></p> <p>Військовий облік громадян України, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном, здійснюється ТЦК та СП, органами СБУ, відповідними підрозділами розвідувальних органів на загальних засадах.</p> <p>Порядок взяття на військовий облік працівників системи органів дипломатичної служби України визначається Генеральним штабом Збройних Сил за погодженням із МЗС.</p> <p><i>Призовники, військовозобов'язані та резервісти, які виїжджають закордон, не знімаються (не виключаються) з військового обліку у ТЦК та СП, органах СБУ, відповідних підрозділах розвідувальних органів.</i></p> <p>Уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних, резервістів, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном</p> <p>Механізм уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних, резервістів (крім військовозобов'язаних та резервістів, які перебувають на військовому обліку у СБУ та розвідувальних органах), які постійно або тимчасово перебувають за кордоном з</p>	<p>виконавчої влади, в інших державних органах, в органах місцевого самоврядування, в органах військового управління (органах управління), військових частинах (підрозділах) Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органах спеціального призначення, на підприємствах, в установах, організаціях, закладах освіти, закладах охорони здоров'я незалежно від підпорядкування і форми власності;</p> <p>♦ Прибувати за викликом районних ТЦК та СП, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів на збірні пункти, призовні дільниці, у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках, розпорядженнях) для взяття на військовий облік та визначення призначення на особливий період, оформлення військово-облікових документів, проходження медичного огляду, направлення на підготовку з метою здобуття або вдосконалення військово-облікової спеціальності, призову на військову службу або на навчальні (перевірочні) та спеціальні збори військовозобов'язаних та резервістів;</p> <p>♦ Проходити медичний огляд та лікування в закладах охорони здоров'я згідно з рішеннями комісій з питань взяття на військовий облік, направлення для проходження базової військової служби або військово-лікарських комісій районних</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • які досягли граничного віку перебування на службі у військовому резерві або виключені з військового оперативного резерву; • які направлені для відбування покарання до установ виконання покарань або до яких застосовано примусові заходи медичного характеру; • в інших випадках - за рішенням Міністерства оборони України, Служби безпеки України, розвідувальних органів України. <p>Виключенню з військового обліку у відповідних ТЦК та СП (військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України - у Центральному управлінні або регіональних органах Служби безпеки України, військовозобов'язаних та резервістів розвідувальних органів України - у відповідному підрозділі розвідувальних органів України) підлягають громадяни України, які:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. померли або визнані в установленому законом порядку безвісно відсутніми або оголошені померлими; 2. припинили громадянство України; 3. визнані непридатними до військової служби (військово-обліковий документ не вилучається. До військово-облікового документа громадянина вносяться дані про виключення із військового обліку) 4. досягли граничного віку перебування в запасі (військово-обліковий документ не вилучається. До військово-облікового документа громадянина вносяться дані про виключення із військового обліку). 	<p>використанням засобів електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного, резервіста (далі - електронний кабінет) визначений Порядком реалізації експериментального проекту щодо уточнення облікових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які постійно або тимчасово перебувають за кордоном, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від від 17 травня 2024 р. № 565 (далі - Порядок експериментального проекту).</p> <p>Проект буде реалізовуватися протягом 2-х років з 18 травня 2024 року.</p> <p>Засобами електронного кабінету уточнюються такі облікові дані особи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • адреса проживання; • номери засобів зв'язку; • адреса електронної пошти. <p>Уточнення облікових даних особи припиняється засобами електронного кабінету у разі, коли надані відомості не пройшли арифметичний та/або форматово-логічний контроль, про що особі надсилається повідомлення засобами електронного кабінету. Адреса електронної пошти не може бути змінена частіше, ніж раз на сім діб.</p> <p>У разі зміни адреси електронної пошти особа протягом доби з моменту такої зміни зобов'язана уточнити облікові дані.</p>	<p>(міських) ТЦК та СП, закладів охорони здоров'я СБУ, а у розвідувальних органах - за рішенням керівників відповідних підрозділів або військово-лікарської комісії розвідувальних органів;</p> <p>♦ Проходити підготовку до військової служби, військову службу і виконувати військовий обов'язок у запасі, проходити службу у військовому резерві; ♦ Особисто в 7-денний строк з дня прибуття до нового місця проживання прибувати із паспортом громадянина України і військово-обліковими документами до відповідного районного (міського) ТЦК та СП (органу СБУ, відповідного підрозділу розвідувального органу), який організовує та веде військовий облік на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, для взяття на військовий облік;</p> <p>♦ Особисто повідомляти в 7-денний строк органам, в яких вони перебувають на військовому обліку, про зміну персональних даних, зазначених у статті 7 Закону України "Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів", а також надавати зазначеним органам документи, що підтверджують право на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації з підстав, визначених у статті 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію";</p> <p>♦ Негайно повідомляти районним (міським) ТЦК та СП, органам СБУ, відповідним підрозділам розвідувальних</p>
---	--	--

	<p>За результатами уточнення облікових даних особа після проходження електронної ідентифікації та автентифікації засобами електронного кабінету автоматично отримує відомості з Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (далі - Реєстр) та/або військово-обліковий документ в електронній формі.</p> <p>Відомостями, отриманими з Реєстру (за наявності) за результатами уточнення облікових даних, є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. прізвище; 2. власне ім'я (усі власні імена); 3. по батькові (за наявності); 4. дата народження; 5. реєстраційний номер облікової картки платника податків; 6. окремий номер запису в Реєстрі; 7. відомості про результати медичних оглядів, що проводяться з метою визначення придатності особи до виконання військового обов'язку; 8. відомості про наявність права на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації; 9. військове звання; 10. військово-облікова спеціальність; 11. унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності); 12. відомості про виконання військового обов'язку; 13. відомості про військовий облік; 14. відомості про подання щодо розшуку в 	<p>органів за місцем військового обліку про втрату військово-облікового документа;</p> <p>♦ Звіряти не рідше одного разу на п'ять років власні персональні дані з обліковими даними районних (міських)ТЦК та СП, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів;</p> <p>♦Подавати щороку до 1 жовтня до районних (міських) ТЦК та СП документи, що підтверджують право громадян на відстрочку від призову на базову військову службу.</p> <p>У період проведення мобілізації (крім цільової) та/або протягом дії правового режиму воєнного стану:</p> <p>♦ у разі залишення свого місця проживання стати в 7-денний строк з дати взяття на облік внутрішньо переміщеної особи на військовий облік у районному (міському) ТЦК та СП за місцем перебування на обліку внутрішньо переміщеної особи (військовозобов'язані та резервісти СБУ - в Центральному управлінні або регіональних органах СБУ, а військовозобов'язані та резервісти розвідувальних органів - у зазначений строк повідомити про зміну місця проживання відповідним підрозділам розвідувальних органів);</p> <p>♦ мати при собі військово-обліковий документ разом з документом, що посвідчує особу, та</p>
--	---	--

Національну поліцію;
15. дата та час формування.

пред'являти їх за вимогою уповноваженого представника районного (міського)ТЦК та СП або поліцейського, а також представника Держприкордонслужби у прикордонній смузі, контрольованому прикордонному районі та на пунктах пропуску через державний кордон;

◆ уточнити протягом 60 днів з дня набрання чинності указом Президента України про оголошення мобілізації, затвердженням Верховною Радою України, свої персональні дані через центр надання адміністративних послуг або через електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста, або у районному (міському) територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки.

Важливо!

Громадяни України, які були зняті з військового обліку у зв'язку з вибуттям за межі України на строк більше 3-х місяці (*крім працівників системи органів дипломатичної служби України*), зобов'язані протягом 30 днів з дня набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. N 563 "Про внесення змін до Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів" (18 травня 2024) стати на військовий облік одним з таких способів:

- прибуття особисто до ТЦК та СП;
- шляхом подання заяви про взяття на військовий облік у довільній формі разом

		<p>із відомостями, визначеними додатком 4 до Порядку, та копії першої сторінки паспорта громадянина України для виїзду за кордон до ТЦК та СП, Центрального управління або регіонального органу СБУ або відповідного підрозділу розвідувальних органів, яким такого громадянина України знято з військового обліку, через закордонну дипломатичну установу України.</p> <p>Заява подається громадянином України закордонній дипломатичній установі України особисто разом із паспортом громадянина України для виїзду за кордон, який після прийняття заяви повертається громадянину України, або засобами поштового зв'язку разом з копією першої сторінки паспорта громадянина України для виїзду за кордон.</p> <p>Закордонна дипломатична установа України надсилає заяву з визначеними документами відповідному ТЦК та СП, Центральному управлінню або регіональному органу СБУ або відповідному підрозділу розвідувальних органів на їх адресу електронної пошти, яка розміщена на їх офіційному веб-сайті, у семиденний строк.</p> <p>Якщо за будь-яких обставин повістка районного (міського) ТЦК та СП не надійшла, громадяни призовного віку прибувають до призовної дільниці в 10-денний строк з дня початку відповідного чергового призову на базову військову службу, визначеного указом Президента України</p>
--	--	--

